HRAVÁ

VLASTIVĚDA

ČESKÁ REPUBLIKA A EVROPA

Pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ

V souladu s RVP ZV

Vydavatelství Taktik

HRAVÁ VLASTIVĚDA 5
Česká republika a Evropa
Pracovní sešit pro 5. ročník ZŠ

Autoři:	Adriena Binková Mgr. Daniela Buriánková Mgr. Jan Kamrla Mgr. Gabriela Komůrková Bc. Aneta Malovcová Mgr. Lenka Sakařová Mgr. Jana Sochorová Mgr. Irena Šlahůnková
Recenzent:	PhDr. Hana Havlínová, PhD.
Odborná spolupráce:	Mgr. Blanka Kučerová
Odpovědní redaktoři:	Adriena Binková, Ing. Jaroslav Brdjar
Jazyková korektorka:	Mgr. Věra Štefánková
Grafická úprava a sazba:	Petr Palounek
Návrh obálky:	Mgr. Martin Pavlík, Sára Doležalová
Ilustrace map:	Bc. Tomáš David

ISBN: 978-80-7563-597-6
3. vydání, 2023

Copyright: © Vydavatelství Taktik International, s. r. o., Praha 2014 (1. vydání 2014)

Vyrobil a vydal: Taktik International, s.r.o., Argentinská 36, 170 00 Praha 7

Schválilo MŠMT čj. MSMT 4309/2023-6 dne 13. 6. 2023 k zařazení do seznamu učebnic pro základní školy jako součást ucelené řady učebnic pro vzdělávací oblast Člověk a jeho svět (1. až 5. ročník) s dobou platnosti šest let.

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem jsou bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázány.

www.etaktik.cz

HRAVÁ VLASTIVĚDA

5. ročník

jméno .....

škola .....

třída ..... školní rok .....

Opakování ze 4. ročníku 2

I. Česká republika

1. Na cestách po rodné krajině 7
2. Náš kraj 8
3. ČR – naše vlast 24
4. Praha – hlavní město 34

II. Evropa

5. ČR pod vlajkou Evropské unie 38
6. Sousední státy 39
7. Evropa – sjednocující se světadíl 44
8. Cestujeme po Evropě 50

Opakování – Evropa 55

Shrnutí učiva zeměpisné části 1. až 5. ročníku 58

Další náměty a úlohy vztahující se i k jiným předmětům jsou označené těmito piktogramy:

- Př přírodověda
- ČJ český jazyk
- @ rozvoj digitálních kompetencí
- skupinová práce
- rozšiřující učivo nad rámec RVP ZV

Při práci s pracovním sešitem používej vhodné zdroje: učebnici vlastivědy, encyklopedie a internet.

OPAKOVÁNÍ ZE 4. ROČNÍKU

1. Uveď názvy států 1–5. Podle nápovědy státy vybarvi.

1 ____

2 ____

3 ____

4 ____

5 ____

2. Doplň správně text:

Česká republika vznikla (kdy?) ..... rozdělením Československa.

Prvním prezidentem České republiky se stal ..... .

V ČR je přes ..... obyvatel.

Hlavním městem je ..... , kde žije přes ..... obyvatel.

3. Vypiš kraje České republiky, u každého uveď krajské město. Za každý správně zodpovězený kraj obdržíš jedno písmenko do tajenky.

Tajenka:

ČR se 1. května 2004 stala členem Evropské unie, jejímž hlavním cílem je _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ Evropy.

Krajské město:

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

8) _____

9) _____

10) _____

11) _____

12) _____

13) _____

14) _____

4. Ke zkratkám mezinárodních organizací, k jejichž činnosti se hlásí i ČR, přiřaď správná vysvětlení.

Evropská unie - politická a ekonomická unie, která má k roku 2014 celkem 28 členských států. Byla založena v roce 1951, ČR je členem od roku 2004.

Dětský fond OSN, největší světová organizace pro pomoc dětem, založena v roce 1946.

1 **OSN** 2 **UNICEF** 3 **EU** 4 **NATO**

Organizace spojených národů, založena roku 1945 v San Francisku. ČR je jedním z padesáti zakládajících států. Cílem je zachování mezinárodního míru a bezpečnosti, zajištění mezinárodní spolupráce.

Severoatlantická aliance, založena roku 1949. Hlavním úkolem tohoto mezinárodního vojenského paktu je udržení bezpečnosti a míru.

5. @ Dopiš názvy míst na obrázcích a uveď i kraje, ve kterých se nacházejí. Najdi uvedená místa na internetové mapě.

Pohádkový zámek najdeš nad řekou Vltavou, poblíž Českých Budějovic.

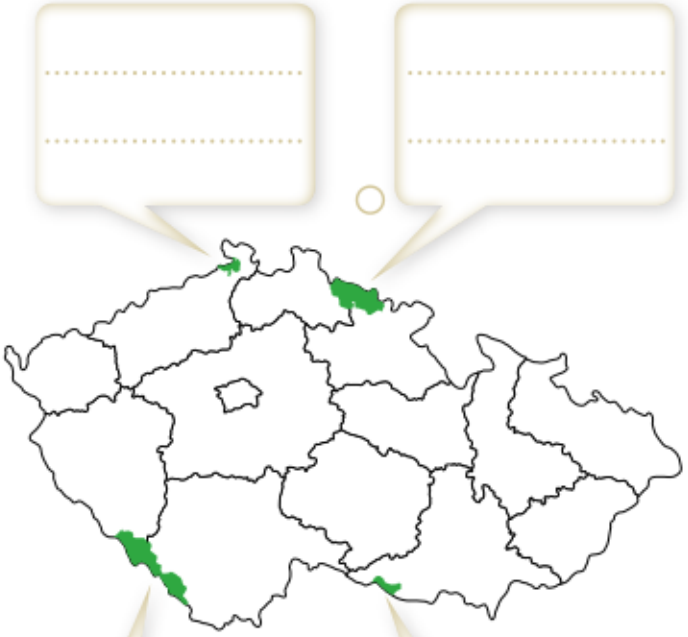
Památná hora, k níž se vztahuje pověst o příchodu našich prapředků.

Královský hrad stojící v Chřibech, v roce 2011 zvolen nejkrásnější památkou ČR.

6. Př Na mapě České republiky jsou vyznačeny naše čtyři národní parky. Dopiš ke každému na mapě jeho název.

1. Na cestách po rodné krajině

1. **Kde jsi trávil(a) prázdniny? Zaškrtni políčko, můžeš vybrat více možností.**

- ☐ u rybníka
- ☐ na chatě
- ☐ u babičky
- ☐ v přírodě
- ☐ na dětském letním táboře
- ☐ u moře
- ☐ doma u počítače
- ☐ jinde, napiš kde:

2. **Do mapy zakresli místa, která jsi navštívil(a). Na volné řádky napiš, co o místu víš.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. **Spousta dětí v létě jezdí na kole. Doplň, kterými pravidly by se měl cyklista řídit:**

Na silnici jezdíme po ..... straně.

Každý cyklista musí mít na hlavě

..... .

Je-li to možné, měli bychom jezdit

po ..... stezce.

Pokud jsem mladší 10 let, ...

jet sám po silnici.

4. **V případě nebezpečí bychom měli zavolat o pomoc. Připomeň si důležitá telefonní čísla.**

150 ..... 156 ..... 158 .....

155 ..... 112 .....

2. Náš kraj
(Hlavní město Praha)

Vybarvi kraj, se kterým se seznamujeme.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Pojmenuj správně významné kulturní památky na obrázcích.

.....

2. Zopakuj si znalosti o Praze. Písmena u správných tvrzení vybarvi a slož z nich tajenku.

		ANO	NE
A	Praha je naše hlavní a zároveň i největší město.	S	Z
B	Sídlo prezidenta republiky je na Václavském náměstí.	Á	Y
C	Praha má 100 000 obyvatel.	M	N
D	Karel IV. založil Karlovu univerzitu.	A	E
E	Známá rozhledna stojí na Petříně.	G	K
F	Známý televizní vysílač stojí na Zličíně.	L	O
G	Chrám na Pražském hradě je zasvěcen svatému Václavovi.	Á	G
H	Historické opevnění na skále nad Vltavou se jmenuje Vyšehrad.	U	N

Turisté v Praze také navštěvují Staronovou ☐☐☐☐☐☐☐☐ na Starém Městě.

Vybarvi kraj, se kterým se seznamujeme.

1. Vyber z nabízených mapek, která patří Pardubickému kraji. Zbylé dvě přeškrtni.

2. Na území Pardubického kraje pramení čtyři řeky. Najdi je na mapě a vypiš jejich názvy.

3. @ Vytvoř správné trojice obrázků a označ je stejnou barvou. Vyhledej je na internetu.

2. Náš kraj (Olomoucký kraj)

Vybarvi kraj, se kterým se seznamujeme.

1. **Na mapce Olomouckého kraje najdi vybraná turisticky zajímavá místa a označ je správnými čísly.**

1. Velké Losiny – jediná výrobna ručního papíru v České republice.
2. Lázně Jeseník – první lázně na světě, kde se k léčbě využívá studené pramenité vody.
3. Mladečské jeskyně – významné naleziště lidských koster a nástrojů z doby kamenné.
4. Hranická propast – její hloubka je odhadována na 700 metrů.

2. ČJ **Do básně od Jiřího Wolkera doplň název významné církevní památky Olomouckého kraje.**

Žlutavý kostel vlá na hoře zelené,
to je korouhev této krajiny tiché a svěcené,
to je ..... u Olomouce, místo pro poutníky a výletníky,
osada dodávající dělníky továrně Kosmos a továrně na hřebíky...

3. @ **Dopiš k obrázkům názvy míst a přiřaď číslo správného popisu. Můžeš využít internet.**

1. Původně gotický, pohádkový hrad, kde se natáčely např. filmy Kopretiny pro zámeckou paní, Rumplcimprcampr, O princezně Jasněnce a létajícím ševci.
2. Nejvyšší hora na Moravě v pohoří Hrubý Jeseník. Na vrcholu je televizní vysílač s rozhlednou.
3. Zřícenina jednoho z největších hradů u nás. Každý rok se zde koná setkání uměleckých kovářů Hefaistos.

3. ČR – naše vlast (poloha, rozloha, hranice)

1. **Vyber správnou možnost a nehodící se škrtni.**

Česká republika leží ~~ve středu~~ ~~na jihu~~ ~~na severu~~ Evropy.

Ze všech stran je obklopena ~~pevninou~~ ~~mořem~~ .

Je to ~~vnitrozemský~~ ~~přímořský~~ stát.

2. **Doplň do textu vynechaná slova.**

Již víme, že Česká republika má ..... krajů. Centrem každého kraje je ..... město, kde sídlí ..... úřad. Česká republika má rozlohu ..... km².

3. **Do mapky zapiš jména jednotlivých krajů. Vyjde ti stejný počet krajů a měst? (Nehodící se škrtni.)**

ano ne

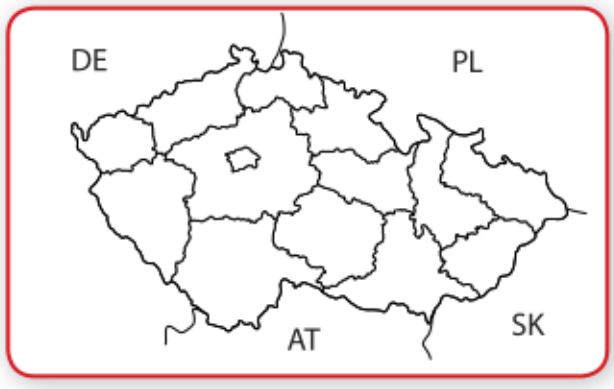

Zámek Dačice v Jihočeském kraji

4. **Na mapce ČR jsou uvedeny mezinárodní zkratky sousedních států. Přiřaď k nim česká slova. Pomohou ti nápovědy v přesmyčkách. Zakroužkuj název státu, se kterým máme nejdelší hranice.**

DE	.....	OKMĚNEC
AT	.....	ROAOUKSK
SK	.....	KOSLOSVEN
PL	.....	LOPSKO

3. ČR – naše vlast (administrativní členění)

1. **Česká republika se skládá ze tří historických zemí. Ke všem znakům napiš jejich názvy.**

2. **Českou republiku dělíme na 14 krajů. Víš, na jakou menší jednotku státní správy se ČR ještě dělí? Napiš názvy obrázků a z prvních písmen složíš odpověď:**

MORAVSKÉ KRAJSKÉ MĚSTO, NALEZNETE ZDE TAKÉ ORLOJ.

HRAD ZALOŽENÝ KARLEM IV.

PŘEHRADA V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

BAREVNÉ GRAFICKÉ ZNAMENÍ OZNAČUJÍCÍ ROD.

NEJVYŠŠÍ HORA ČESKA.

3. **Doplň do textu vynechané údaje.**

Československá republika vznikla v roce ..... . Nepřebývá v názvu nějaké slovo? Správně, do roku ..... jsme totiž se Slováky žili ve společném státě. Česká republika vznikla přesně ..... .

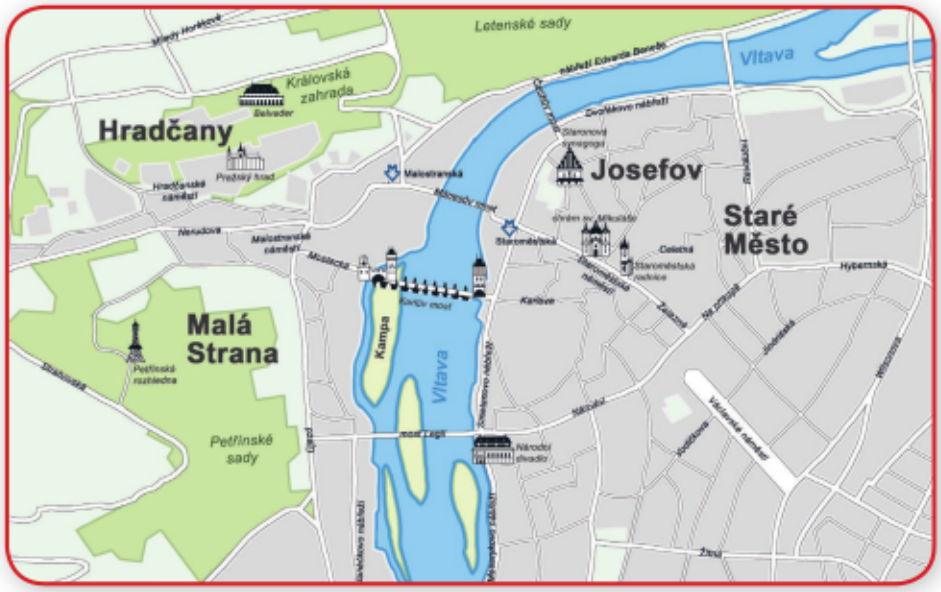
4. **V mapce Evropy vybarvi červeně Českou a modře Slovenskou republiku.** (Pomůže ti mapa Evropy v učebnici.)

4. Praha – hlavní město

4. **V mapě najdi a zvýrazni příslušnou barvou tato turisticky významná místa Prahy:**

- Petřínská rozhledna
- Hradčany
- Karlův most
- Národní divadlo
- židovská čtvrť Josefov

5. **Poznáš tato známá místa a památky Prahy? Dopiš správný název ke každému obrázku.**

6. **Vylušti čtyřsměrku. Ukrývá se v ní 18 pojmů úzce spjatých s naším hlavním městem. Zbylá písmena vybarvi a slož z nich působiště Jana Husa v Praze:**

K	R	Á	L	J	O	L	R	O	V
A	R	V	K	O	T	S	Ě	M	L
M	A	L	Á	S	T	R	A	N	A
P	D	T	P	E	T	Ř	Í	N	S
A	N	A	A	F	A	M	P	Á	T
Š	I	V	R	O	T	U	N	D	A
E	C	A	N	V	L	Z	E	R	B
M	E	E	Í	T	L	E	R	A	K
Í	L	É	K	M	S	U	H	Ž	S
K	K	E	T	S	Ů	M	K	Í	Á

7. **Znáš dobře Prahu? U každého pravdivého tvrzení vybarvi příslušné písmeno. Z vybarvených písmen pak snadno sestavíš tajenku:**

Václavské náměstí se dříve nazývalo ☐☐☐☐☐☐ trh.

1.	Kancelář prezidenta republiky je na Vyšehradě.	P
2.	Pražský hrad je největší hradní komplex na světě.	K
3.	Turisté obdivují na Pražském hradě Diamantovou uličku.	E
4.	Břevnovský klášter je nejstarší mužský klášter v Čechách.	O
5.	Strahovský stadion je rozlohou největší na světě.	Ň
6.	Karlův most je nejstarší v České republice.	R
7.	Katedrála svatého Víta je postavena v gotickém slohu.	S
8.	Jezdecká socha Jana Žižky z Trocnova je na vrchu Petřín.	H
9.	Karlovo náměstí je největší náměstí v celé České republice	K
10.	Univerzita Karlova v Praze je nejstarší ve střední Evropě.	Ý

8. **Zakroužkuj správnou odpověď: Se kterým druhem dopravy se v rámci České republiky setkáme jen v Praze?**

a) letadlo

b) metro

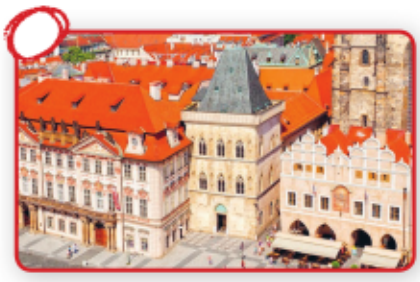
c) trolejbus

d) autobus

9. **Doplň u obrázků názvy významných pražských budov a očísluj je od nejstarší po nejnovější. Jak jsou staré, poznáš podle jejich architektury.**
(Nápověda: Obecní dům, Dům U Kamenného zvonu, Tančící dům)

Rostliny a živočichové .....

.....

.....

.....

1. Př **Očísluj správně jednotlivé oblasti od pólu k rovníku. Pak připiš podnebný pás (pásy), ve kterém bys tyto oblasti našel(la).**

tundry | subtropická krajina | polární pustiny | stepi | lesy

.....

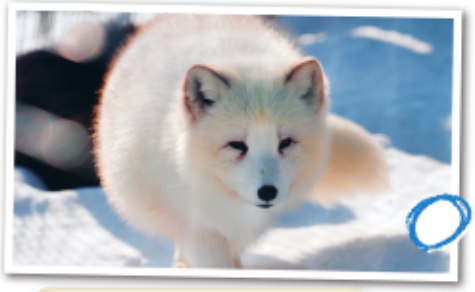
2. Př **Dopiš názvy živočichů na obrázcích. U každého označ čísly podle úlohy č. 1 oblast, ve které většinově žije.**

.....

.....

3. Př **Vybarvi zeleně názvy rostlin, které jsou typické pro oblast v okolí Egejského moře.**

olivovník	brambory	vinná réva
tabák	fíkovník	jetel
hrušeň	oleandr	citroník

4. Př @ **Námět na domácí úkol:**

Vyber si jednu z oblastí a popiš ji spolužákům. Připrav si i obrazový materiál. Můžeš využít encyklopedií, atlasů, knih, internetu…

Hospodářství .....

.....

.....

.....

1. Ve čtyřsměrce vyhledej odvětví evropského průmyslu a vypiš je.

A	Y	V	W	D	P	F	O	J	F	F	Y	G
E	T	Ě	Ž	B	A	R	O	P	Y	G	Q	K
Z	K	L	B	V	A	J	Q	E	B	R	G	M
C	D	U	A	V	E	Ř	D	A	B	Ž	Ě	T
Í	V	T	S	N	E	R	Í	J	O	R	T	S
X	D	V	O	T	Ě	Ž	B	A	U	H	L	Í

2. Vybarvi vždy stejnou barvou oblast a druh zemědělství, které k sobě patří. Písmena u vytvořených dvojic zapisuj ve správném pořadí a doplň jimi větu u tabulky.

E	Přímořské státy	R	chov skotu a ovcí
E	Středomoří	K	pěstování oliv
T	Alpské země	L	rybolov
O	Střední Evropa	K	pěstování tropického ovoce
I	Jižní Evropa	N	pěstování ovoce a zeleniny, kukuřice
A	Jihovýchodní Evropa	.	pěstování pšenice a cukrové řepy

Dalším odvětvím evropského průmyslu je ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

3. @ Zapiš, které výrobky se skrývají pod významnými evropskými značkami.

THOMSON ☐

NOKIA ☐

PHILIPS ☐

AIRBUS ☐

4. V Evropě se také vyrábí spousta automobilů. Podle značek jistě poznáš které. Dopiš jejich názvy.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SHRNUTÍ UČIVA ZEMĚPISNÉ ČÁSTI 1.–5. ROČNÍKU

1. Přečti si zprávu, kterou dostal Ivo před výletem od svého vedoucího. Vypiš slova, která se skrývají ve značkách. Můžeš podobnou zprávu připravit pro svého kamaráda(ku).

Zítra se sejdeme v 9 hodin na nádraží. Vydáme se ke ..... Šaumburk, která leží nedaleko ..... Zubříč. Cestou přejdeme kolem několika ..... . Zastavíme se u ..... a tam si odpočineme. U ..... odbočíme vpravo a navštívíme kamarády v ..... . Společně se pak vydáme kolem ..... až k cíli naší cesty.

2. Vylušti křížovku. Tajenkou je přístroj, který děti s mapou používaly při pohybu v terénu a orientaci na výpravě: ☐☐☐☐☐☐

1. Město ležící na soutoku řek Svratky a Svitavy.
2. Pohoří, v němž pramení řeka Vltava.
3. Krajské město, kterým protéká řeka Dřevnice.
4. Řeka pramenící pod vrcholem Kralického Sněžníku.
5. Druhá nejdelší řeka ČR ústící do Severního moře.
6. Řeka přitékající do Vltavy v Českých Budějovicích.

3. Př Dobrý táborník se v přírodě neztratí. Umí se orientovat podle toho, co vidí kolem sebe. Dopiš k obrázkům, jak určíš světové strany v přírodě bez přístrojů.

4. **Česká republika je jedním ze států Evropy. Znáš naše státní symboly? Škrtni, co k nim nepatří.**

vlajka prezidenta rep.

hradní stráž

malý státní znak

korunovační klenoty

mapa České republiky

Pražský hrad

státní vlajka
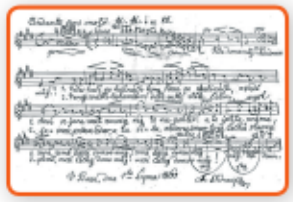

mince a bankovky

velký státní znak

státní pečeť

státní hymna

státní barvy – trikolora

5. **Pracuj s mapou ČR a utvoř správné trojice: pohoří – hora – nadmořská výška. Vybarvi vždy stejnou barvou, co k sobě patří. Očísluj hory podle velikosti od nejvyšší po nejnižší.**

Jeseníky	☐	Luž	1042 m
Lužické hory	☐	Lysá hora	1244 m
Krušné hory	☐	Praděd	1492 m
Český les	☐	Čerchov	793 m
Beskydy	☐	Klínovec	1323 m

6. **Doplň údaje o kraji, v němž žiješ.**

Kraj: ..... Krajské město: .....

Povrch: .....

Vodstvo: .....

Průmysl a zemědělství: .....

.....

Větší města: .....

Kulturní památky, přírodní zajímavosti: .....

.....

Významní rodáci: .....

Pracovní sešit Hravá vlastivěda 5:

- Sestavili odborní pedagogové na základě svých zkušeností s výukou na ZŠ.
- Na celkem 64 stranách naleznete dvě hlavní části (Česká republika a Evropa) přehledně rozdělené do 8 kapitol s přílohou.
- Součástí sešitu je také opakování ze 4. ročníku a závěrečný test shrnující učivo 1. až 5. ročníku.
- Moderní a plnobarevný design podporuje motivaci a kreativitu žáků.
- Pestré typy úloh (křížovky, doplňovačky, rébusy apod.) slouží žákům k procvičování probíraného učiva hravou a zábavnou formou.
- Cvičení jsou doprovázena mapkami a fotografiemi, u některých úloh se v tajenkách skrývají zajímavosti navíc.
- U každé kapitoly je vyčleněno místo na vlastní poznámky.
- Součástí pracovního sešitu je také příloha se slepými mapami.

Všechny pracovní sešity a učebnice z řady Hravá vlastivěda:

ISBN 978-80-7563-597-6

Pracovní sešit je připraven v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem.